

Deze sluis, eigenlijk een sas, lag een 30 m. bezuiden de Kapellebrug en werd eerst in 1824 gedempt. Het water, dat doorheen deze sluis werd gelost, kabbelde wel de flanken af van de Amerikakreek. Zo werd in 1785 675 g. betaald voor het "leveren van synckrys, geerden ende staecken" en voor "het doen repareren den weghgespoelden dyck van den zuidcant van het sas des bassins", dus aan het noordelijk uiteinde van de Amerikakreek.

De kaart nr. 79 of 1634 geeft de voorstelling weer van bijkomende werken op deze plaats uit te voeren. Aan geulzijde werd deze zone vooral benut om schepen te kalefateren. Die zone droeg dan ook de naam "De Bank".

Dit document is eveneens van uitzonderlijk belang voor de toponimie van de stad. Voor het eerst, nl. in 1786, wordt het toponiem "Haze-gras" gebruikt voor de nieuwe stadszone, die bezuiden de handelskommen tot stand zou komen. In andere documenten komt deze term eerst in 1798 voor.

Daniel FARASYN

DE PLATE en DE PLOATE

door J.B. DREESEN

In 1954 kozen de stichtende leden van de Oostendse Heemkring als naam voor hun vereniging "DE PLATE".

Dat was de vernederlandsing van het Oostendse dialectwoord "PLOATE".

PLOATE heeft volgens DESNERCK twee betekenissen :

1. die van een SCHOL groter dan 32 cm.
2. als spotnaam voor de Oostendenaars waarbij men dan meestal spreekt van "Oostendse ploaten".

De keuze was goed want ze had; enerzijds betrekking op de Oostendenaars in het algemeen en anderszijds op een gekende vissoort die voornamelijk in het najaar zeer geliefd is. De vereniging voert tenandere een SCHOL als teken. Wel werd de taal lichtjes geweld aangedaan want een "PLATE" in de hierboven aangehaalde betekenis bestaat niet in het Nederlands.

Een ander Oostends woord voor PLOATE is PLADIES = PLADIJS, zuidnederlands voor SCHOL-*PLEURONECTES PLATESSA* (Van Dale).

Wat men in het Oostends een SCHOL noemt is het zuidnederlands voor *SCHAR-PLEURONECTES LIMANDA* (Van Dale).

Het woord PLADIJS komt van het Middelnederlands PLADISE dat op zijn beurt uit het Oud-Frans PLADISSE (thans PLAISE, vergelijk met Engels PLAICE) van het Latijns PLATESSAM dat op zijn beurt van PLATUS = PLAT komt.

De lijn tussen PLOATE-PLADIES = PLADIJS en PLATUS is dus mooi te trekken.

Ongeveer tien jaar geleden werd in de Langestraat een nieuwe Jeugdherberg geopend. De uitbaters kozen als naam voor hun instelling het Oostendse woord PLOATE. Een ietwat spijtige keuze want sedertdien krijgen we regelmatig mensen over de vloer die bij ons omlogies komen vragen of een activiteit willen bijwonen die in de Jeugdherberg thuishoort. De verwarring wordt nog groter als sommige

gelegenheidsmedewerkers van de pers de Heemkring als DE PLOATE vermelden in hun bijdragen of bij hun foto's.

Veel kunnen we aan deze toestand niet doen. Bij gelegenheid proberen we het met uit te leggen dat de naam DE PLOATE van de Jeugdherberg terugvalt op het Nederlandse woord PLAAT in de betekenis van zandbank of ondiepte op een rivier. Op de Schelde, waar het woord in die betekenis veel voorkomt, is het de gewoonte dat de vissers hun boten op een PLAAT optrekken of laten droogvallen om bijvoorbeeld te wachten tot de tij keert of om de boot te kuisen, te schilderen of te kalfaten. Al deze toestanden roepen immers een beeld van rust op.

Het Nederlandse woord PLAAT in de betekenis van zandbank of ondiepte bestaat echter niet in het Oostends. Dus de uitleg van DE PLOATE = ZANDBANK, hoe mooi hij ook klinkt klopt niet en is dus niet bruikbaar.

Wij zouden aan de directie van de Jeugdherberg kunnen vragen of zij de naam van hun instelling willen veranderen in DE PLAAT. Het woord zou beter passen bij de functie van hun instelling, even maritiem van inslag zijn als "het visje" en daarbij taalkundig "gekuist" zijn. Maar na 10 jaar bestaan van deze instelling zijn de kansen hiervoor gering.

Het enige dat we dan kunnen doen is aan onze leden en sympathisanten vragen steeds een duidelijk onderscheid te maken tussen de Oostendse Heemkring DE PLATE met de "a" van "staan" en de Jeugdherberg DE PLOATE met de lange "o" van "grot" en "tot" (dixit DESNERCK).

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (7)

door Aimé SMISSAERT (+)

Zondag 18 oktober -

Een killige Oktobermorgen. Op den Zeedijk, van in de vroege, Duitsers die van ver loeren op de Engelsche schepen, tusschen Middelkerke en Nieuipoort liggende.

Deze nacht zijn nog vele troepen aangekomen - en vroeg in den morgen in de richting van Nieuipoort vertrokken.

Van af 8 ure tot ruim 9 1/4 ure komen Duitsche kanonnën aan, die langs den Nieuipoortschensteenweg vooruit gestuurd worden. Een gedeelte wordt geplaatst in de Rentenierstraat, een ander gedeelte bij het Koersenplein. Het getal kanonnen mag op ruim 120 gerekend worden.

Lange rijen voorraadwagens komen toe tusschen 9 1/2 en 11 1/2 ure. Deze ook trekken op in de richting van Nieuipoort, doch met den avond zullen vele dezer wagens den Thouroutschensteenweg inslaan.

Geen klokkegeluid om de goddelijke diensten aan te duiden - weinig volk in de kerken, 't kan niet missen, wellicht verblijven geen 30.000 Oostendenaars in onze stad meer.

Op den Zeedijk, een weinig volk dat loert naar de Engelsche oorlogschepen.

Aan het Palace Hôtel, dat de Duitsers voort bezig zijn met plunderen, staan eenige Duitsche officieren : ze zien er maar erg beteuterd uit !